

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal “Ühenduse Lissaboni kava rakendamine — Komisjoni teatis nõukogule, Euroopa Parlamendile, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele — Rohkem teadusuuringuid ja innovatsiooni — investeerimine kasvu ja tööhõivesse: Ühtne lähenemisviis”

KOM(2005) 488 lõplik

(2006/C 309/02)

12. oktoobril otsustas Euroopa Komisjon kooskõlas Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikliga 262 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses: “Ühenduse Lissaboni kava rakendamine — Komisjoni teatis nõukogule, Euroopa Parlamendile, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele — Rohkem teadusuuringuid ja innovatsiooni — investeerimine kasvu ja tööhõivesse: Ühtne lähenemisviis”

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutava ühtse turu, tootmise ja tarbimise sektsiooni arvamus võeti vastu 31. mail 2006. Raportöör oli Lucia FUSCO.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis 428. täiskogu istungjärgul, mis toimus 5. ja 6. juulil 2006 (5. juuli istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 152, erapooletuks jäi 3.

1. Komisjoni teatise taust ja kokkuvõte

1.1 Komisjoni teatise eesmärk on esitada ühtne lähenemisviis⁽¹⁾ teadusuuringutele ja innovatsioonile Lissaboni kava rakendamise raames, kuna see sisaldus Lissaboni Euroopa Ülemkogu 2000. aasta märtsis langetatud otsustes, kus seati eesmärgiks, et EL saaks 2010. aastaks “maailma kõige konkurentsivõimelisemaks ja dünaamilisemaks teadmuspõhiseks majandusjõuks, mis suudab tagada säästva majanduskasvu, sellest tulenevalt rohkem ja paremaid töökohti ning suurema sotsiaalse ühtekuuluvuse.” Sel ülemkogul kinnitati projekt, mille pakkus välja komisjon oma teatises “Euroopa teadusruumi poole⁽²⁾”.

1.2 Barcelona Euroopa Ülemkogu 2. märtsi 2002. aasta resolutsioonis seati eesmärk suurendada ELi teadus- ja arendusinvesteeringuid, et jõuda 2010. aastaks 3 %-lise näitajani, ning saavutada erarahastamise 2/3-line osakaal, samas kui Brüsseli Euroopa Ülemkogul nõuti kindlapiirilisi meetmeid.

1.3 Komisjon määras oma 30. aprilli 2003. aasta teatises “Teadusesse investeerimine: tegevusplaan Euroopa jaoks” kindlaks meetmed, mida nõutakse riikide ja Euroopa tasemel kooskõlas ühe varasema teatisega septembrist 2002: “Rohkem teadusuuringuid Euroopas — saavutamaks 3 % SKTst⁽³⁾”. Esimesed ametlikud andmed teadus- ja arendusinvesteeringute kohta näitavad, et kõnealuste investeeringute määr oli jätkuvalt 1,93 % 25-liikmelise Euroopa Liidu SKTst. Vaid Soome ja Rootsi suutsid eesmärgini jõuda.

1.4 Euroopa Ülemkogu asus uuendatud⁽⁴⁾ Lissaboni strateegiaga tegelema 2005. aasta märtsis. Seda ühist poliitilist taht kinnitati taas 2005. aasta oktoobris Hampton Courtis Euroopa riigipeade ja valitsusjuhtide mitteametlikul kohtumisel, et leida vastus tõsisele vajadusele suurema konkurentsivõime järele globaliseerunud konkurentsi tingimustes.

⁽¹⁾ SEC (2005) 1289, lisa dokumendile KOM (2005) 488 lõplik; Mõju hinnang, kus komisjon valib kolmanda võimaluse ühiseks lähenemisviisiks

⁽²⁾ EÜT C 204, 18.07.2000

⁽³⁾ KOM(2002) 499 lõplik.

⁽⁴⁾ “Koostöö majanduskasvu ja töökohtade nimel — Lissaboni strateegia uus algus” [KOM(2005) 24 lõplik], 2.2.2005 ja “Ühismeetmed majanduskasvu kiirendamiseks ja tööhõive tõstmiseks: ühenduse Lissaboni kava”, [KOM(2005) 330 lõplik], 20.7.2005.

1.5 Komisjon esitab pärast uuendatud Lissaboni strateegia järgseid kohandamisi esimese algatuse teemal “Euroopa infoühiskond 2010”⁽⁵⁾, kus ta nõuab liikmesriikidelt, et nad määratleksid oma riiklikes reformikavades 2005. aasta oktoobri keskpaigaks infoühiskonnaga seotud riiklikud prioriteedid, et aidata kaasa i2010-t käsitlevas teatises edastatud eesmärkide saavutamisele.

1.6 Neid esitatud võimalusi ja meetmeid õigustab välise ja sisemise konteksti vastandlikkus: ühelt poolt äge globaalne konkurents ning suurenev lõhe ELi riikide ja teiste riikide tootlikkuse vahel, teiselt poolt siseriiklike turgude jäikus ja killustumine olukorras, kus on vaja ehitada üles ühtne Euroopa ruum ja saavutada kõrge kvalifikatsiooniga töötajate liikuvus. Tunnistades oma piiratud pädevust sellel alal, püüab komisjon täita eelkõige n-ö katalüsaatori rolli.

1.7 Teatises tahetakse tugevdada teadusuuringute ja innovatsiooni vahelisi seoseid **teaduspoliitika** abil, mis on suunatud uute teadmiste saamisele ja nende rakendustele, samuti teadusuuringute raamistikule, ning **innovatsioonipoliitika** abil, mis keskendub teadmiste muutmisele majanduslikuks väärtuseks ning äriliseks eduks. Parema õigusloome keskse lähenemisviisi kohaselt tuleb kõikide meetmete puhul, millel on potentsiaalne mõju konkurentsivõimele, läbi viia **mõju-uuring**.

1.8 Teatisega kaasnenud mõju-uuringus kaalutakse kolme võimalikku poliitikat ja valitakse neist viimane⁽⁶⁾:

— mitte midagi teha,

— integratsioonipoliitika,

— ühtne lähenemine.

⁽⁵⁾ KOM(2005) 229 lõplik ja SEC(2005) 717, 1.5.2005 teemal “i2010 — Euroopa infoühiskond majanduskasvu ja tööhõive eest”, konkurentsivõime ja tööhõive edendamiseks infoühiskonna- ja meediatööstuses. See keskendub ELi majandussektorile, mis selgitab ka tootlikkuse 40 %-list ja SKT 25 %-list kasvu Euroopa Liidus.

⁽⁶⁾ SEC (2005) 1289, Mõju-uuring.

1.9 Komisjoni pakutav tegevuskava koosneb neljast osast:

- teadusuuringud ja innovatsioon ELi poliitika keskmes,
- teadusuuringud ja innovatsioon ELi rahastamise keskmes,
- teadusuuringud ja innovatsioon ettevõtluse keskmes,
- täiustatud teadus- ja innovatsioonipoliitika.

1.10 19 uut meedet jaotuvad kolme põhivaldkonda: avaliku sektori poliitika ja regulatsioon, rahandus ja maksundus⁽⁷⁾ ning erasektori roll⁽⁸⁾.

1.11 Kuigi näib, et teatis jätkab varasema, 2003. aasta teatise teed, lisab komisjon, et riiklikud reformikavad peavad otsustavalt pühendumata teadusuuringutele ja innovatsioonile. Kõnealuseid riiklikke reformikavu toetavad ühenduse Euroopa huvi pakkuvale tegevusele suunatud sihtrahastamine, nõuanded poliitika kooskõlastatud arendamiseks ning vastastikuse õppimise täiustatud platvormid kõikides valdkondades, kus riikidevaheline koostöö toob suurt lisaväärtust. Teadus- ja arendustegevuse alaseid pingutusi tunnustatakse stabiilsuspaktis, kus neil kulutustel lubatakse minna üle puudujäägi 3 %-lise piiri.

1.12 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võtab arvesse ka Esko Aho aruannet, kuigi see pole praeguse arutelu teemaks, märkides, et oma teatise 2006. aasta kevadisele Euroopa Ülemkogule ei maini komisjon punktis 3.1 (enam investeeringuid teadmistesse ja innovatsiooni) mitte dokumenti KOM(2005) 488 lõplik, vaid Esko Aho aruannet. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee kahetseb, et kõnealuse aruande kohta ei ole laekunud konsultatsioonitaotlust ega tehtud selle eelnevat hindamist, ning kaasab ta seetõttu käesolevasse arutellu.

1.13 Oktoobris 2005 moodustati Hampton Courtis neljast inimesest koosnev rühm, mille koordinaatoriks sai Esko Aho. 2006. aasta jaanuari aruandes, mis esitati Euroopa Komisjonile 2006. aasta kevadise Euroopa Ülemkogu ootuses, on antud soovitusel, kuidas kiirendada nii Euroopa kui riikide tasandil korraldatud teadus- ja innovatsioonialgatuste elluviimist. Aruanne põhineb kõnealusel teatisel, kuid selles soovitatakse rohkemat integratsiooni (2. võimalus, SEK(2005) 1289) 2006. aasta märtsis esitati aruanne konkurentsivõime nõukogule ja Brüsseli Euroopa Ülemkogule. Viimasel võeti tähelepanu alla Aho aruande tähtsus ja ülemkogu palus komisjonil seda hinnata 2006. aasta septembriks⁽⁹⁾

⁽⁷⁾ Erasektori ja riigiasutuste vahendite kasutuselevõtt; maksusoodustused, Euroopa struktuurifondid, rahaliste vahendite kättesaadavus VKEdel.

⁽⁸⁾ Ülikoolide ja tööstuse koostöö, keskused ja klastrid, ennetavad tugi-teenused ettevõtetele ja uuenduslikule teenindusele.

⁽⁹⁾ Brüsseli Euroopa Ülemkogu lõppjärelused.

2. Üldised tähelepanekud

2.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võtab rahuldustundega vastu käesoleva teatise, mille lähtepunkt on partnerlus majanduskasvu ja töökohtade nimel, kuna teatis üritab katta kogu teadusuuringute ja innovatsiooni spektrit, kaasa arvatud mittetehnoloogiline innovatsioon. Teatise visandatakse meetmed, mis ületavad Barcelona tegevuskava⁽¹⁰⁾ 3 %-lise eesmärgi, ning kirjeldatakse üldsõnaliselt ühenduse võetud kohustusi, täpsustades teadusuuringuid ja innovatsiooni toetavaid meetmeid, mis on juba võetud või tuleb alles võtta⁽¹¹⁾.

2.2 Nagu teatise mainitud, kasvab pidevalt globaalne konkurents teadusuuringutesse ja innovatsiooni tehtavate investeeringute ligimeelitamiseks, sealhulgas ka kiirelt areneva majandusega riikides nagu Hiina, India ja Brasiilia. Teadusuuringuteks tehtavate investeeringute osakaal Ameerika Ühendriikides ületab Euroopa Liidu vastavat näitajat 120 miljardi euro võrra aastas ja see vahe kasvab kiiresti⁽¹²⁾. Euroopa jaoks on konkurentsitasel selline, et ükski liikmesriik eraldi ei suudaks edu saavutada. Riikidevaheline sünergia on ainus tee teadusuuringute ja innovatsiooni edendamiseks ning nende muutmiseks edusammudeks majanduskasvus ja tööhõives. Lisaks on teadusuuringud ja innovatsioon vajalikud selleks, et muuta Euroopa Liidu majandus jätkusuutlikumaks, leides lahendusi majanduskasvu, sotsiaalse arengu ja keskkonnakaitse valdkonnas.

2.3 Seoses tegevuskavaga hakkas enamik liikmesriike võtma vastu riiklikke meetmeid, et ergutada erasektori teadus- ja arendusinvesteeringuid. Ka on eesmärgiks tõsta investeeringute osakaalu teadusuuringutesse 2,6 %-ni SKTst aastaks 2010. Siin saavad erilise tähtsuse maksusoodustused⁽¹³⁾. Siiski on teadusuuringute intensiivsus ELis püsinud enam-vähem muutumatu, kaasa arvatud erasektoris. Olukord on murettekitav.

2.4 Tegevuste põhjendamine käivitab arutelu ELi liikmesriikide ja teiste riikide tootlikkuse võrdluse üle.

2.4.1 Esiteks võib tootlikkust (toodetud toote või teenuse ning tootmisel kasutatud üksuste arvu suhe) defineerida mitmel moel. Kõige sagedamini kasutatud mõõdikuks on vaid üks tegur — töö — ja näitajaks on toodangu maht, mille annab üks töötaja ühe tunni jooksul tööstussektoris. Selliseid näitajaid on kerge saada, kuid need ei ole täielikud ja tootmisprotsessis ei arvestata kapitali.

⁽¹⁰⁾ INI/2006/2005: 12/10/2005, Euroopa Parlamendi komisjoni dokumendi KOM(2005) 488 lõplik analüüs.

⁽¹¹⁾ SEC(2005) 1253, Lisa dokumendile KOM(2005) 488 lõplik, "Rakendamise astmed".

⁽¹²⁾ KOM(2003) 226 lõplik, punkt 2.

⁽¹³⁾ Kaheksa liikmesriiki on neid juba rakendanud ja sellest laekunud vahendid moodustavad 13 % otseinvesteeringutest teadusuuringutele.

2.4.2 Teiseks ei tohiks Euroopa ja Ameerika Ühendriikide võrdlemisel üldistustesse laskuda, vaid tuleks eristada olulisi erinevusi sektorite ja osariikide lõikes ka Ameerika Ühendriikide siseselt. Ka Euroopas on konkurentsivõimelisi sektoreid ja riike, kelle tootlikkus kasvab märkimisväärselt. O'Mahony ja van Ark'i (2003) analüüs kogu ELi kohta näitab, et kuluarvestuse seisukohalt tootvas tööstus ühe töötaja kohta ei ole EL USAga konkurentsivõimeline kõrgetehnoloogiasektorites, küll aga mujal. Traditsioonilistes tööstusharudes ei ole konkurentsi peamiseks tekitajaks mitte USA, vaid kolmandate riikide madalad palgad, mis põhjustab ELis tugevat survet. Dosi, Llerena ja Labini (2005) on veelgi kriitilisemad ja leiavad, et vajadust Euroopa tööstuspoliitika järele ei peaks võtma kui tabu.

2.4.3 Kolmandaks, parimaks mõõdikuks oleks kogutootlikkus (*total factor productivity, TFP*), mis kohandab SKTd kõigi kasutatud tootmissisendite erinevuste suhtes (Calderon, 2001) ja võimaldab riike paremini võrrelda. Selgitamiseks riikidevahelisi erinevusi tootlikkuses, on empiirilised uuringud klassifitseerinud tootlikkuse kasvu teguritena tootliku tööjõu ja/või kogutootlikkuse kolme rühma. Calderon kinnitab, et seoses riikidevahelise üksteisest sõltuvusega on erinevused kogutootlikkuses põhjustatud tehnoloogia leviku kiirusest (kaubanduse, otseinvesteeringute või rände tõttu) ⁽¹⁴⁾.

2.4.4 Kui kiire leviku tagamine võimaldab tõesti olukorda muuta, on innovatiivsed VKEd levikuks hädavajalikud ka seetõttu, et nad rajavad uusi turge. Samal põhjusel võib teadusuuringute ja innovatsiooni strateegiliste prioriteetide valik edendada teadmiste kiiremat levikut.

2.4.5 Kvalifitseeritud töötajatega varustatus ja investeeringute hoidmine oma territooriumil Ühendriikide ja Euroopa ühine mure, eriti seistes silmitsi konkurentsi, mida pakub Hiina, kus teenustepõhisele majandusele üleminekuks on puudu 75 000 kvalifitseeritud töötajat.

2.5 Kõike seda arvesse võttes on olemas kaks tähtsat vaatenurka, mis määravad poliitika valiku. Ühelt poolt oleks tungivalt vaja organisatsioonilisi uuendusi, mis on tehniliste uuenduste eeltingimuseks hädavajalikud (Lam 2005 ja OECD 2005) — see kehtib ka Euroopa institutsioonide suhtes (Sachwald 2005, Sapir *et al.* 2003, Esko Aho 2006); teisest küljest on selle põhjuseks, miks ettevõtted Euroopas piisavalt teadus- ja arendustegevusse ning innovatsiooni ei investeerid, sellise innovatsioonisõbraliku turu puudumine, kus uusi tooteid ja teenuseid välja tuua (Esko Aho 2006). EMSK märgib siiski, et ettevõtte liikumisele ja riskijulgusele on hädavajalikud.

⁽¹⁴⁾ *Ibid*, Calderon 2001, lk 19.

2.6 Turu kui innovatsiooni generaatori probleemid on vastavas erialakirjanduses laialdaselt ära märgitud alates Arrowst (1962) ning Dasguptast ja Stiglitzist (1980). Komisjoni raamprogrammid on üldiselt põhinenud ettevõtete teadus- ja arendustegevuse mikrotasandi aktiivse toetuse loogikal, kombinoides teadus- ja arendustegevuse toetust ning koostöö edendamist (partnerite otsimise hõlbustamist ja ühisdünaamika soosimist, mis loob muuhulgas turulepääsu, edasiste turgude leidmise (*downstreaming*) ja mastaabisäästu eeliseid) kõige suuremate takistuste ületamiseks. Siiski pole need algatused olnud piisavad, et käivitada kogu Euroopa Liidus jätkusuutlik innovatsioonidünaamika.

2.7 Seega väljendab Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee heameelt, et komisjon on asetanud rõhu keskmisele, valdkondlikule ja piiriülesele tasandile. Sellised vahendid nagu partnerlus, võrgustikud, kobarad, aglomeratsioonid, foorumid ja dialoogid näitavad, kui tähtsad on innovatsiooni hõlbustamiseks omavaheline ühendus (*linkages*), teiste ettevõtete mõjud ja uuenduste ülekandumine (*spillovers*) ettevõtete ja organisatsioonide ning eri piirkondade vahel. Nendes koordineerimisvaldkondades saab kergemini kindlaks teha tegurid, mis mõjutavad innovatsiooni tehtavate investeeringute taset, ning kitsaskohad.

2.8 Samas ei ole ettepanekus esitatud lähenemisele ja meetmetele lisatud mingeid andmeid eelarve kohta, kuigi nende elluviimiseks oleks vaja olulisi vahendeid ja koordineerimissuutlikkust. Pealegi meenutab komisjon oma 2006. aasta kevadisele Euroopa Ülemkogule läkitatud teatise samal leheküljel, kus ta käesolevat teatist vaid korra mainib, et "seadusandlikud ettepanekud saavad avaldada praktilist mõju siiski vaid pärast seda, kui nõukogu ja parlament on need vastu võtnud. Lisaks sõltuvad paljud rahastamistoimingud aastaid 2007–2013 hõlmava finantsperspektiivi lõplikust väljatöötamisest ja rakendamisest". Isegi pakutud meetmetel on kõigest "soovituslik iseloom".

2.9 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee soovib, et komisjon esitaks võimalikult vara eeldatava eelarve, millele on lisatud kõnealuse teatise selge seire- ja hindamissüsteem koos täpse tähtajaga, näiteks aastaks 2008. Lisaks peab Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee vajalikuks komisjoni aruannet, mis sisaldaks kõiki teatisega vahetult seotud ekspertrühmade aruandeid ning hinnangut tehtud soovitude kohta. Need eelarveviited peaksid olema vastavuses valitud lähenemisviisi ja meetmetega. Lõpuks oleks praeguse killustatuse ületamise huvides soovitatav saada ülevaade teatise KOM(2005) 488 pakutud tegevuste kõigi tasandite — piirkondade, liikmesriikide ja Euroopa institutsioonide — koordinaatoritest. Komisjon on teinud tähelepanuväärseid pingutusi Euroopa innovatsiooni trendikaartide (*trendcharts*) koostamisel liikmesriikide lõikes, kus on välja toodud teadusuuringute ja innovatsiooniga tegelevad institutsioonid. Selle võiks ülevaate tegemisel aluseks võtta. Oleks huvitav vaadelda ka ühendriikide nn *virtual agency* koge-mustele teadusuuringute ja innovatsiooni valdkonnas.

2.10 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee märgib ka seda, et põhimõisted (teadusuuringud, innovatsioon, teadmised ja tehnoloogia) jäävad teatise määratlemata. Komisjon on siiski toetanud üleeuroopalisi uuringuid mõistete määratlemiseks. Eurostat ja OCDE on määratlenud innovatsiooni mõiste. Viimases *European Innovation Scoreboard*'is innovatsiooni sisendite ja väljundite kohta arendatakse innovatsiooni tõhususe (*innovation efficiency*) kontseptsiooni ning loetakse teadus- ja arendustegevust innovatsiooni sisendiks. Pealegi oleks vaja paremini eristada teadusuuringute ja innovatsiooni kui niisuguste jaoks võetud meetmeid ning innovatsiooni tekkimise tingimuste edendamise poliitikat (näiteks liikuvate töötajate koolitamine, vastuvõtt ja juhtimine, VKEde ja ebasoodsamate piirkondade toetamine info- ja arvutitehnoloogia kasutuselevõtmise ajal, kuna kulud on nende jaoks proportsionaalselt suuremad kui teiste jaoks), s.t eristada innovatsiooni kui turule ilmuvaid uusi tooteid ja teenuseid ning innovatsiooni kui protsessi. Esimene on endogeense dünaamilise majanduskasvu jaoks vajalik, kuid mitte piisav tingimus.

2.11 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee on seda küsimust jälginud väga põhjalikult ning võtnud käesoleva teatisega käsitletavas laias valdkonnas mitmeid seisukohti. Ruumipuudusel meenutab EMSK oma arvamusi vaid lühidalt. Eriliselt tahaks tähelepanu pöörata arvamusele Euroopa teadusruumi kohta (CESE 595/2000), kus käsitletakse kõiki teatise KOM(2005) 488 teemasid, ning eelkõige punktile 7 ("Teadustegevus ja tehnoloogiline innovatsioon") ja punkti 8, milles kõneldakse teadusuuringute keskuste ja tööstuse personali vastastikuste kontaktide vajadusest.

2.12 EMSK aramus CESE 724/2001 teaduse ja ühiskonna kohta märkis alusuuringute rolli enamikus olulistest avastustes. EMSK aramus alusuuringutest Euroopas⁽¹⁵⁾ ning selle korrelatsioonist rakendusuuringutega rõhutab patendi küsimust punktis 2.5. Viimases märgib EMSK pakilist vajadust luua Euroopa patendisüsteem, mis USAga sarnaselt võimaldaks nn armuaega teadusavastuse avaldamise ja selle patenteerimise vahel. Kõnealuse ühenduse patendi saamine ei tohiks olla pikaajaline ja kalline. EMSK väljendab kahetsust hilinemise eest, mis tuleneb keeleprobleemidest.

2.13 EMSK aramus teadlaste kohta Euroopa teadusruumis toetab Euroopa teadlaste hartat⁽¹⁶⁾ ning punktis 5.4 väljendatud vajadust kontaktide vahetamise järeleteadlaste ja tööstuse vahel. Komitee soovib senisest enam väärtustada eksperte, kellel on aastatepikkused kogemused, ning rõhutab sotsiaaltagatiste ja eluaseme valdkonna eri osiste senisest suuremat ühtesobivust ja tunnustamist, püüdes samal ajal tagada perede koosolemist

⁽¹⁵⁾ ELT C 110, lk 98 30.04.2004.

⁽¹⁶⁾ ELT C 110, lk 3, 30.04.2004

(punkt 5.5.5). Arvamuses teaduse ja tehnoloogia teemadel⁽¹⁷⁾ 7. teadusuuringute raamprogrammi kohta, mille puhul komitee tõstab esile selle olulisust samuti rahastamist ning jaotamist alaprogrammideks ja üheksaks uurimisteemaks, mille kohta komitee⁽¹⁸⁾ koostanud eraldi arvamused.⁽¹⁹⁾

2.14 EMSK märgib oma arvamuses konkurentsivõime ja uuendustegevuse raamprogrammi kohta aastateks 2007–2013⁽²⁰⁾ VKEde ja sotsiaalpartnerite tähtsust uuendustegevuses⁽²¹⁾ osalemises. Neid tuleb eduka innovatsiooni tagamiseks tõhusalt kaasata. Komitee tervitab oma valmivas arvamuses ELi tootmise tõhustamise raampoliitika kohta valdkondlikku rõhuasetust, kuid meenutab, et koordineerimiseks on vaja vahendeid, kuigi samas puudub selleks eelarve, ning väljendab lootust, et piisavat tähelepanu saab töötajate kvalifikatsioon, mis jääb valdkondadevaheliseks teemaks. Kõnealune integreeritud tööstuspoliitika on väga oluline: ta "annab tööd rohkem kui 34 miljonile inimesele ja tema arvele langeb üle 80 % ELi erasektori teadus- ja arendustegevusega seotud kuludest".

3. Erimärkused

3.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee kiidab eriti heaks komisjoni jõupingutused konkurentsivõimelise Euroopa intellektuaalomandi süsteemi loomiseks ning teadusuuringute tulemuste levitamise eeskirjade jaoks (2007–2013) ning soovib pöörata erilist tähelepanu innovatsioonipatentide haldamisele punktis 2.7 mainitud vahendite raames ja abil.

3.2 Konkurentsivõime huvides on tõhusam teadmiste levitamise süsteem elulise tähtsusega. Tuleb ära märkida innovatsioonikeskuste algatus ("*Innovation Relay Centres*") ja komisjoni mõte anda VKEdele konkurentsivõime ja innovatsiooniprogrammi raames lubasid konsultatsiooniteenuste kasutamiseks oma innovatsioonistrateegiate väljatöötamisel. Piiriülesed klasterid aitaksid levikut edendada; nende tähtsust tunnustatakse järgmises Euroopa klastreid käsitlevas teatises. Klasterite andmebaasi loomiseks alustatakse käesoleval aastal.

3.3 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee rõhutab innovatsiooni sotsiaalse mõõtme ning inimressursside ja ühiskondliku kapitali kui teadusuuringute ja innovatsiooni tootva jõu väärtustamise tähtsust ning loodab, et Oslo käsiraamatu järgmises väljaandes (OECD-Eurostat) on esitatud ka statistika, kus seda arvesse võetakse, koos näitajatega kvalifitseeritud inimressursside ning teiste asutuste — ülikoolide ja kombineeritud platvormide (tööstus/riigiasutused/ülikoolid) — kui innovatsiooni loovate jõudude kohta.

⁽¹⁷⁾ ELT C 154, lk 107, 26.06.2005

⁽¹⁸⁾ ELT C 65, lk. 9, 17.03.2006

⁽¹⁹⁾ *Nanotechnology, biotechnology, health research, information technology, energy research (including fusion energy research), space and security research.*

⁽²⁰⁾ ELT C 65, lk. 22, 17.03.2006

⁽²¹⁾ 98 protsenti Euroopa ettevõtetest on VKEd. VKEde osakaal moodustab 55 protsenti majanduse erasektori töökohtadest. VKEde potentsiaal tootmisprotsesside, toodete ja teenuste uuendustegevuses on olulise tähtsusega.

3.4 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee avaldab oma heameelt VKEdele osutatud tähelepanu üle riigiabiga seoses, mis võiks olla ettevõtete uurimistegevusele tehtavate kulutuste oluline tõukejõud, kuid nõuab, et komisjon seoks teadusuuringutele ja innovatsioonile antava abi sel eesmärgil loodavate kvalifitseeritud tööjõule mõeldud töökohtadega neis ettevõtetes ja organisatsioonides. EMSK rõhutab samuti vajadust edendada innovatiivsete VKEde loomist (*start-up*), kasutades selleks näiteks riskikapitali ja kaasates kindlasti Euroopa Investeerimisfondi.

3.5 Punktis 2.4.5. mainitud globaalse konkurentsi tõttu on innovatsiooni seisukohalt oluliseks teguriks sobiva inimressursi olemasolu kõigil tasanditel. Teatistes keskendutakse teadusressurssidele, tegeleda tuleks aga ka kvalifikatsiooni nõudvate töökohtadega muudes valdkondades. Ka tuleks tasakaalustada ametioskuste ja eriteadmiste pakkumist ja nõudlust sektorite lõikes. Tõhusate ja kiirete tulemusteni jõudmiseks tuleks kaasata kõik sotsiaalpartnerid ja sidusrühmad. EMSK kutsub komisjoni üles kõnealusel teemal arutelu alustama.

3.6 Samuti oleks paindlikkuse huvides vaja luua dokument Euroopa ühisoskuste kohta, mida on tarvis igas valdkonnas või iga teema juures, unustamata hariduse kvalitatiivset mõõdet (väärtused, võrdsed võimalused). Kuna hariduse ja kultuuri peadirektoraat tegeleb ka inimressursside teemaga, oleks oluline kaasata ka nende teadusuuringuid ja innovatsiooni käsitlevad algatused kõnealusesse teatisesse, et hõlmata kuigi teemadering.

3.7 EMSK kutsub komisjoni üles edendama teadusuuringuid ja innovatsiooni kõigis võimalikes sektorites: konkurentsiprobleeme esineb ka mujal, mitte vaid kõrgtehnoloogiasektorites. Muutuste strateegiline juhtimine, mis järgneb uue tehnoloogia massilisele kasutuselevõtmisele VKEde, tuleks integreerida pakutavatesse meetmetesse. Hädavajalik oleks sealjuures sotsiaalpartnerite ja teiste sidusrühmade kaasamine.

3.8 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee on Esko Aho aruandega nõus selles osas, et üle 250 töötajaga ettevõtted ei saa kogu vajalikku tähelepanu, mille põhjuseks võib olla see, et VKE määratlus on ühendriikide ja Jaapani omaga võrreldes liiga kitsas. Komitee leiab, et eritählepanu innovatiivsete VKEde rahastamisele on Euroopa innovatsioonimajanduse loomisele ning sotsiaalse ühtekuuluvuse edendamisele vajalik eeldus. Pole mingi üllatus, et Paxise piirkond Emilia Romagna on osutunud üheks aktiivsemaks, isegi kui teised Itaalia innovatsioonitegurid ei ole nii soodsad. Samuti tuleks spetsiaalsemaks muuta ettevõtjatele osutatavaid abiteenuseid, et need vastaksid eri kujul

VKEde iseärasustele (ühistud, muud kolmanda sektori ettevõtted jne).

3.9 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee soovib, et komisjon tooks välja teadusuuringute ja innovatsiooni tegevused teiste piirkondadega. Komisjon on mitmetes algatustes ja Trendikaartides esitanud juba ülemaailmse vaatenurga. Pärast Euroopa teadusruumi rahvusvahelist mõõdet käsitlevas, 25. juunil 2001. aastal avaldatud teatises 346 väljendas teadusuuringute, tehnoloogia arengu ja tutvustamise 6. raamprogrammi (FP6) /INCO osa selgelt heakskiitu kolmandate riikide osalemisele, mis jätkuks ka 7. raamprogrammis. Kõnealuseid tegevusi võiks käsitleda teistest eraldi. Ka nõuaksid enam uuringuid innovatsioon linnakeskkonnas ja suurlinnades.

3.10 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee soovib komisjonil hinnata aega, mis võib jääda tehnoloogiainvesteeringute, liberaliseerumise ja ümberkorraldamise vahele, arvestades et ettevõtted, eriti suuremad, peavad samal ajal teadus- ja arendusinvesteeringutega kaaluma kontrolli üleminekut (näiteks energeetika, transporti ja võrgutööstuse puhul).

3.11 Muuhulgas hoiatab Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee, et võib tekkida vajadus leida õige tasakaal ettevõtete innovatsiooniedenduse — mis mõjutab koos toodete ja teenustega ka turundust ja litsentsimist — ning konkurentsiõiguse vahel.

3.12 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee leiab, et innovatsioon on panus, mille abil saavutada konkurentsivõimelist majandust koos sotsiaalse ühtekuuluvusega, mitte omaette eesmärk. Kuigi komitee mõistab, et tegemist on väljakutsega, palub ta komisjonil teha statistikat ja toetada uuringuid, et mõõta paremini seoseid innovatsiooni, konkurentsivõime ja sotsiaalse ühtekuuluvuse vahel, hindamaks selle tulemusi selgelt ja tõhusalt, ning edastada need veenvalt Euroopa kodanikele. Nagu juba öeldud: looge ambitsioonikaid rakendusi ja tehniliselt julgeid lahendusi, mis põhineksid nende loodavaile sotsiaalsetele ja poliitilistele väärtusele (Dosi *et al*, 2005).

3.13 Lisaks, vaadeldes innovatsiooni kui süsteemi, nõuab Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee, et komisjon kooskõlastaks oma tegevuse Euroopa Investeerimispannaga, tagamaks sünergia investeerimispanna programmide, Euroopa Investeerimisfondi, 7. teadusuuringute raamprogrammi ning konkurentsiõiguse ja uuendustegevuse raamprogrammi vahel, et innovatsioon oleks dünaamiline ja hästi struktureeritud süsteem.

Brüssel, 5. juuli 2006

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Anne-Marie SIGMUND